

El Ball de Cascavells de l'Ametlla de Merola

per JORDI MIRALDA

Serrateix, l'Ametlla de Merola i Sant Feliu de Lluelles(1) conserven encara balls de cascavells que a principis de segle, eren abundants per les contrades del Baix Berguedà. Avui parlarem de l'Ametlla.

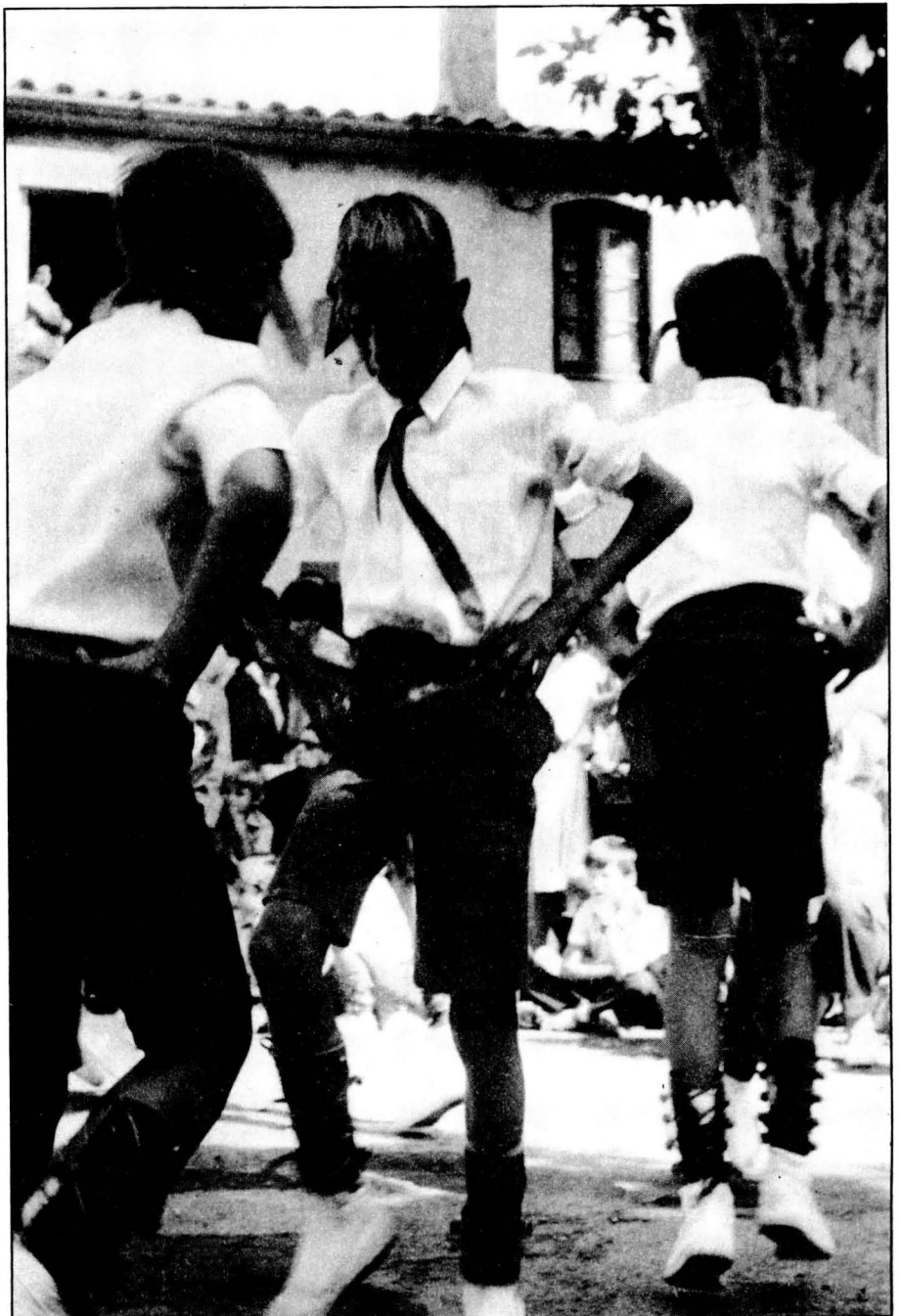
El ball de cascavells es dansava al nucli rural de l'Ametlla de Merola i a partir de 1902 aproximadament es va començar a ballar a l'Ametlla. Se sap que el qui va introduir el ball a la colònia fou un tal Cucharrera, motejat *El pequeño de la Granota*.

L'any 1905, en un escrit a un butlletí del Centre Excursionista de Catalunya², Pere Feliu ens parla del ball. Diu, entre d'altres coses, que amb més ó menys variants, es ballava a diferents pobles de la comarca. Els balladors podien ser 4, 8 ó 16 i no tenien una vestimenta pròpia que no sigui un calçó ple de cascavells que portaven a les cames (ara, a més dels cascavells vesteixen camisa blanca, pantalons foscos curts i faixa, cinta i corbata de color vermell) que s'anomenava camal, nom que, per extensió, donaven a cada ballador (Pere Feliu diu que aquest és el motiu perquè en molts llocs s'acabi de perdre el ball, ja que a "ningú agrada ésser xasquejat y, per tant, ningú vol ballar"). El cap de colla porta la bandera i marca als passos a la resta de balladors. També cal destacar que si bé es dansava abans per Pasqua (Caramelles), ara es fa per la Festa Major.

Coreografia³

1.ª part. Els balladors segueixen la música en filera i rodona i a l'últim compàs el que porta la bandera dona un giravolt; es repeteix la música i a l'últim compàs els quatre de davant donen un giravolt; finalment, donen un giravolt tots els balladors, i es repeteix la música tres vegades més.

2.ª part. Dansen els balladors a pas de polca i a partir del compàs 9 ballen de dos en dos i cara per cara fins arribar a l'últim compàs de la part en què fan la primera nota seca. Se segueix tocant fins que el de la bandera fa la senyal als músics perquè parin.

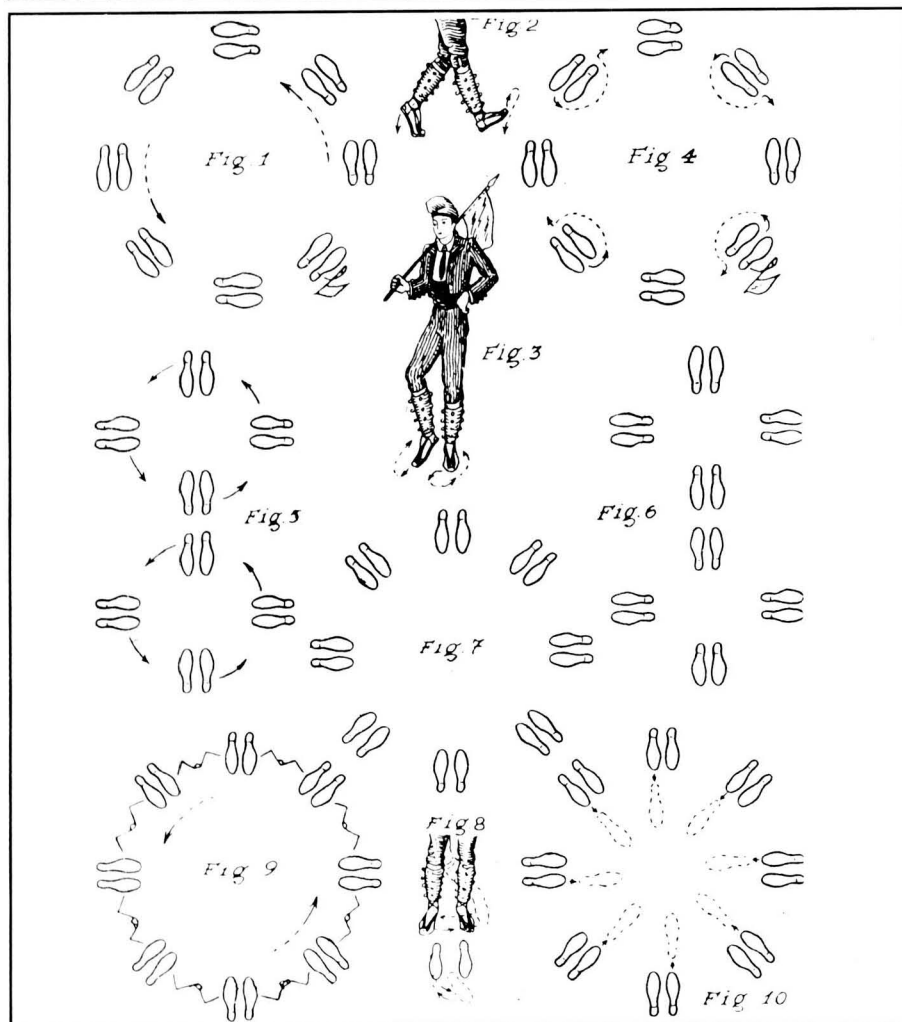
Ball de Cascavells, el dia de la Festa Major.

J. MIRALDA

ETNOGRAFIA I FOLKLORE

BALL DE CASCAVELLS DE MEROLA

The musical score consists of eight staves of music. The first staff is the melody. The second staff is a bass line with the instruction "6 vegades" (6 times). The third staff has the instruction "3 vegades" (3 times). The fourth staff has the instruction "3 vegades" (3 times). The fifth staff has the instruction "3 vegades" (3 times). The sixth staff has the instruction "3 vegades" (3 times). The seventh staff has the instruction "3 vegades" (3 times). The eighth staff has the instruction "3 vegades" (3 times).

Coreografia del Ball de Cascavells.

ARXIU

3.^a part. Després de dansar en filera, es posen de quatre en quatre donant-se les mans i voltant, per canviar de mà i voltar al revés al so de la nota. S'acaba la part, dansant altra vegada en filera com al principi.

4.^a part. Ballen en filera i rodona a temps de polca i a partir del compàs 9 es posen a ballar de dos en dos i davant per davant, per passar a ballar després altra vegada en filera i rodona.

5.ª part. Ballen agafats de les mans i en rodona i a una nota determinada posen el peu dret al mig; es fa el mateix però posant el peu esquerre. I a la tercera vegada fan tots un salt a peus junts, i s'acaba el ball.

Avui es balla amb poques variacions aquest ball descrit a manera de com es dansava a principis de segle. Tanmateix, podem dir que s'ha conservat gairebé intacte.

NOTES

- 1- *L'Erol* n.º 2. Setembre de 1982, pp. 39, 40 i 41.
- 2- Pere FELIU: *Notes folklòriques de Gironella i Puig-reig* a Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya. Any 1905. Volum XV, pp. 339 a 349.
- 3- Els dibuixos i figures les hem extret de Joan Amades. *Costumari Català*. Volum II Pàgina 859.

Jordi Miralda, llicenciat en Geografia i Història. Membre del Departament d'Antropologia i Folklore de *L'Ambit de Recerques del Berguedà*